

10. SINIF YAZILI SORULARI TÜRKÇE 2. DÖNEM 1. YAZILI ÖRNEK 1

1. Ben sizlere kağan oldum
Alalım yay ile kalkan
Nişan olsun bize buyan
Bozkurt olsun bize uran
Av yerinde yürüsün kulan
Daha deniz, daha müren
Güneş bayrak, gök kurkan

Bir destandan olunan bu parçadan yola çıkarak destanlardaki toplumsal ve millî değerler için neler söyleyebilirsiniz? Parçadaki kelimelerden yola çıkarak açıklayınız.(20 p.)

Kağan, yay, kalkan, nişan, bozkurt, bayrak gibi sözcükler bu dizelerin destandan alındığını, millete özgü değerlerin gerekli olduğunu göstermek için kullanılmıştır. Kağan, devlet başkanıdır. Yay, kalkan savaş aracıdır. Nişan, devletin gücünün bir göstergesidir. Bayrak, bir milletin belli bir topluluğun ve kuruluşun simgesidir. Bunlar da millî değerleri ortaya çıkaran kavramlardır. Yine "av" kelimesinden toplumda avın önemli olduğu; deniz gibi doğa unsurlarının önemli olduğu anlatılmaktadır. Ayrıca yer kalkan sözcüklerinden savaşçı bir toplum olduğunda anlatılmaktadır.

2. Şiir şeklinde yazılan bu destanı düzyazıya çevirerek yazınız.(15p.)

Şu boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi
–Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayasızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!

Ben sizlere kağan oldum. Yay ile kalkan alalım. Bize buyan nişan olsun. Bize uran bozkurt olsun. Kulan av yerinde yürüsün. Daha deniz daha müren, güneş bayrak gök kulkan olsun.

3. Şu boğaz harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi
–Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya
Kaç donanmayla sarılmış ufacak bir karaya.
Ne hayasızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!

Bu destanın konusu nedir?(10 p.)

Bu dizeler Çanakkale Savaşı'nı anlatmaktadır. Şiirde dünyanın en güçlü ordularının ve donanmalarının küçük bir kara parçası olan Çanakkale'ye yüklenişi, Marmara'ya ulaşma hırsı ve saldırılarını vurgulanır. İmkânsızlar içinde büyük bir direniş ve vatan savunması destansı bir şekilde anlatılır.

4. Bu parçada geçen “ordu, donanma” gibi sözcüklerle “boğaz, kara, ufuklar kapalı ” gibi sözcükleri imgesel açıdan yorumlayınız.(15p)

“Ordu ve donanma” sözcükleri gücü temsil eder. “Boğaz ve kara” vatanın savunulan somut bir coğrafyasıdır. Kara parçası da direnen milletin toprağını temsil eder. Ufuklar kapalı ifadesi bu çatışmanın yarattığı savaşın yoğunluğunu, umutsuzluk gibi bir duyguya kapılmayı anlatmak için kullanılmıştır. Yani bir savaş, doğa kavramlarından yararlanılarak mecazi bir şekilde dile getirilmiştir.

5. Bir gün Altın Han, ala şafakta altın çadırındaki yatağından çıkar. Gök-Kır aygırına gemi vurur, eyeri kapar. Okunu ve silahını kuşanır, oklar arkasında sık ağaçlı bir orman gibi dalgalanmaktadır. Karısı Arı Altın sorar, “Nereye gidiyorsun, göz görüben aldığım, gönül verdiğim?” Altın Han: “Sürülerimi saymaya, ilimin insanlarına göz kulak olmaya gidiyorum.” diye karşılık verir. Atını kamçılar, dört nala uzaklaşır. Sürülerini sayar, çıplakları giydiren, yaylalara at verir, bindirir; açları doyurur.

Bu parçada geçen “bir orman gibi dalgalanmaktadır.” cümlesinde “bir orman gibi” ifadesi ile bir eylemin nasıl yapıldığı arasında bağ kurarak parçadaki örtük iletiyi açıklayınız.(20p)

Burada “nasıl dalgalanmaktadır?” sorusuna cevap aldığımız “bir orman gibi” ifadesi ile oklar sanki ormana benzetilerek yoğunluğundan ve öneminden bahsedilmeye çalışılırken benzetme yapılarak örtük bir anlatımla okun gücü, anlatılmaya çalışılmıştır.

6. Bu parçadan yola çıkarak destan kahramanlarının özellikleri için neler söyleyebilirsiniz? Yazınız.(20p.)

Destan kahramanı olan Altın Han , atını hazırlar. Okunu ve silahını kuşanır. Sürülerini sayar, aç insanları giydiren. Atı olmayanlara at verir . Aç olanları doyurur yani destan kahramanı halkını koruyan, kollayan, halkının eksiklerini tespit eden, onların yardımına koşan bir kahramandır.